

**Психологія особистісної
безпеки правоохоронців.
Видання друге**

Анотація

Посібник присвячений психологічному аналізу проблеми особистісної безпеки правоохоронців, яка розглядається як системне структурнофункціональне явище, що включає в себе мотиваційні, когнітивні (інформаційні), емоційні, вольові, комунікативні, психосоматичні, фізичні, поведінкові та інші складові.

Уточнюється роль та наголошується на проблемі безпечної поведінки співробітників правоохоронних органів в службових та позаслужбових небезпечних ситуаціях.

Для співробітників правоохоронних органів, студентів, курсантів та слухачів вищих навчальних закладів, психологів, юристів, фахівців, що виконують функції психологічного супроводження суб'єктів правоохоронної діяльності.

В. І. Розов

**ПСИХОЛОГІЯ
ОСОБИСТІСНОЇ БЕЗПЕКИ
ПРАВООХОРОНЦІВ**

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ
ПОСІБНИК

2-е видання виправлене і доповнене

Видавництво
«К Н Т»
Київ – 2023

УДК 159.9(075.8)
Р 65

Розов В. І.

Р 65 Психологія особистісної безпеки правоохоронців. 2-е видання, виправлене і доповнене: науково-практичний посібник. — Київ: Вид. «КНТ», 2023. — 196 с.

ISBN 978-966-373-984-7

Посібник присвячений психологічному аналізу проблеми особистісної безпеки правоохоронців, яка розглядається як системне структурно-функціональне явище, що включає в себе мотиваційні, когнітивні (інформаційні), емоційні, вольові, комунікативні, психосоматичні, фізичні, поведінкові та інші складові. Уточнюється роль та наголошується на проблемі безпечної поведінки співробітників правоохоронних органів в службових та позаслужбових небезпечних ситуаціях.

Для співробітників правоохоронних органів, студентів, курсантів та слухачів вищих навчальних закладів, психологів, юристів, фахівців, що виконують функції психологічного супроводження суб'єктів правоохоронної діяльності.

УДК 159.9(075.8)

ISBN 978-966-373-984-7

© Розов В. І., 2023.
© КНТ, 2023.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОСОБИСТІСНА БЕЗПЕКА ЯК ПРОБЛЕМА ПСИХОЛОГІЇ	8
1.1. Потреба в безпеці як базова потреба людини	8
1.2. Безпечна поведінка правоохоронців в небезпечних умовах	11
1.3. Особистісні риси співробітників, що призводять до втрат	14
РОЗДІЛ 2. ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ БЕЗПЕКИ ПРАВООХОРОНЦЯ	20
2.1. Особистісна безпека правоохоронців як система	20
2.2. Заходи професійно-психологічного забезпечення особистісної безпеки правоохоронців	25
РОЗДІЛ 3. ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА (КОГНІТИВНА) СКЛАДОВА ОСОБИСТІСНОЇ БЕЗПЕКИ	28
3.1. Як захиститися від негативного впливу інформації	28
3.2. Критичне мислення як засіб інформаційно-психологічного захисту	31
РОЗДІЛ 4. СОЦІАЛЬНО-ГРУПОВА СКЛАДОВА ОСОБИСТІСНОЇ БЕЗПЕКИ	35
4.1. Явища групового тиску і мобінгу	35
4.2. Безпечна поведінка в натовпі	43
РОЗДІЛ 5. КОМУНІКАТИВНА СКЛАДОВА ОСОБИСТІСНОЇ БЕЗПЕКИ	48
5.1. Психологічний захист від маніпулятивного впливу	48
5.2. Особистісна безпека в ситуаціях обману	56
5.3. Особистісна безпека в конфліктних ситуаціях	64
5.4. Особистісна безпека під час спілкування в екстремальних ситуаціях.	73
5.5. Правила особистісної безпеки в комунікативних ситуаціях.	77
РОЗДІЛ 6. ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА СКЛАДОВА ОСОБИСТІСНОЇ БЕЗПЕКИ ПРАВООХОРОНЦІВ	79
6.1. Реакція на важкий стрес і порушення адаптації	79

6.2. Методи емоційно-вольової саморегуляції.....	83
6.2.1. Прогресивна м'язова релаксація.....	83
6.2.2. Аутогенне тренування.....	86
6.2.3. Идеомоторне тренування:.....	92
6.2.4. Систематична десенсибілізація.....	97
6.2.5. Дихальні техніки саморегуляції.....	98
6.2.6. Медитація.....	103
6.2.7. Техніки саногеного, позитивного мислення та антистресової візуалізації.....	112
6.2.8. Саморегуляція, яка спрямована на підвищення впевненості у собі.....	122
6.2.9. Особистісна саморегуляція часу.....	124
6.3. Виживання і безпека в ситуаціях, що пов'язані із захопленням заручників.....	128
РОЗДІЛ 7. ОСОБИСТІСНА БЕЗПЕКА В КРИМІНОГЕННИХ СИТУАЦІЯХ.....	130
7.1. Безпечна поведінка в ситуаціях загрози насильницьких злочинів.....	130
7.2. Насильницький тип особистості і його оцінка.....	131
7.3. Особистісні риси злочинців, які вчинили корисливо- насильницькі і корисливі злочини.....	135
7.4. Психологічний захист від шахрайства та від обману як споживачів.....	138
РОЗДІЛ 8. ОСОБИСТІСНА БЕЗПЕКА В СПЕЦИФІЧНИХ СИТУАЦІЯХ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЯКІ ПОВ'ЯЗАНІ З ВЖИВАННЯМ АЛКОГОЛЮ.....	140
8.1. Вплив алкоголю на власну безпеку.....	141
8.2. Алкоголь і водіння автомобіля.....	143
8.3. Як уникнути алкогольної інтоксикації.....	147
РОЗДІЛ 9. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВІКТИМНОСТІ.....	156
9.1. Поняття віктимності. Класифікація видів поведінки жертви.....	156
9.2. Психодіагностичний практикум «Мій віктимологічний портрет».....	161
ЛІТЕРАТУРА.....	189

ВСТУП

Існує безліч ситуацій в правоохоронній діяльності, для яких неможливо заздалегідь передбачити різку зміну умов. Така невизначеність, дефіцит часу на виконання професійних завдань, небезпека для життя, конспіративність, загроза помсти з боку злочинців, проведення оперативних заходів та слідчих дій, активна протидія з боку злочинного світу та інші екстремальні чинники, створюють високу загрозу і небезпеку для здоров'я та життя співробітників правоохоронних органів, життя і здоров'я їх рідних, близьких і товаришів по службі.

Можна виділити наступні стресогенні чинники правоохоронної діяльності [3; 6; 7; 9; 10; 18; 32; 33; 34; 37; 39; 49; 54; 56; 60; 66; 68; 78; 80; 81; 83; 88; 89]:

- ✓ смерть людей, загибель співробітників;
- ✓ різка активізація криміналітету;
- ✓ підвищена відповідальність за дії;
- ✓ підкуп співробітників і професійне зрадництво;
- ✓ новизна, незвичайність, раптовість впливу;
- ✓ стрімкість, дефіцит часу, високі й тривалі навантаження;
- ✓ інформаційна невизначеність і професійний ризик.

Додають екстремальності:

- ✓ зростальний професіоналізм злочинців;
- ✓ використання ними при здійсненні злочинів сучасних засобів, у тому числі технічних;
- ✓ груповий характер злочинів;
- ✓ екстремальність взаємодії й спілкування співробітника з агентами.

Сукупність ризиків та небезпек в умовах професійного стресу може призвести до:

- ✓ надмірної напруги, занепокоєння, розгубленості, нерішучості, сповільненості реакцій;
- ✓ страху перед відповідальністю, боягузтва;
- ✓ зниженню активності, наполегливості, завзятості;

- ✓ постійному відчуттю слабкості, втоми, безсилля, невмінню мобілізуватися;
- ✓ загостренню почуття самозбереження;
- ✓ росту дратівливості, втрати контролю над собою;
- ✓ росту грубих помилок (іноді смертельних) у діях;
- ✓ відмовам від виконання завдань;
- ✓ нездоровим і песимістичним відноси́нам у підрозділах;
- ✓ ослабленню службової дисципліни;
- ✓ зловживанню спиртним;
- ✓ підвищенню плинності кадрів з підрозділу;
- ✓ професійної деформації;
- ✓ порушенню психічного й фізичного здоров'я;
- ✓ суїцидальної поведінки.

Загрози для життя, здоров'я та повноцінного соціального, психологічного та професійного функціонування вимагає необхідності психологічного забезпечення особистісної безпеки співробітників, психологічної підготовки до забезпечення власної безпеки, володіння співробітниками навичками саморегуляції та адаптивної копінг-поведінки. Така поведінка є одним з важливих факторів надійності співробітника в звичайних та екстремальних умовах професійної діяльності. Від цього залежить як успішність розслідування злочинів, так і збереження життя і професійного здоров'я співробітників.

У зв'язку з чим, розробка теоретичних і практичних основ психологічного забезпечення *особистісної безпеки* співробітників є однією з найважливіших задач сучасної професійної прикладної психології.

Зміст та логіка навчання з психологічного забезпечення особистісної безпеки співробітника може складатися з наступних інформаційних блоків:

- ✚ Статистика співробітників, які потрапили в небезпечні умови, загинув та поранені, при виконанні службових обов'язків та в побутових умовах;

- ✚ Аналіз та узагальнення причин загибелі, поранень, нещасних випадків, та потрапляння в небезпеки, що трапляються зі співробітниками;

✚ Узагальнена психологічна характеристика особистості, поведінки та віктимологічний «портрет» співробітників, які стали жертвами;

✚ Узагальнена психологічна характеристика особистості співробітника та його поведінки, який здатний забезпечити власну безпеку;

✚ Складові, чинники та умови, що сприяють особистісній безпеці співробітника;

✚ Розуміння співробітником того, що відбувається з організмом в екстремальній ситуації. Знання щодо неадаптивних станів;

✚ Знання та вміння застосовувати методи саморегуляції та адаптивну копінг- поведінку для подолання неадаптивних станів;

✚ Тактика поведінки з психологічного забезпечення особистісної та колективної безпеки;

✚ Рекомендації щодо правил поведінки по забезпеченню особистісної та колективної безпеки.

Для забезпечення особистісної безпеки важливі 4 аспекти:

1. Фізична підготовленість.
2. Психологічна компетентність та готовність діяти в небезпечних умовах.
3. Стійкість до стресу.
4. Володіння способами захисту.

Книги, які можуть вас зацікавити

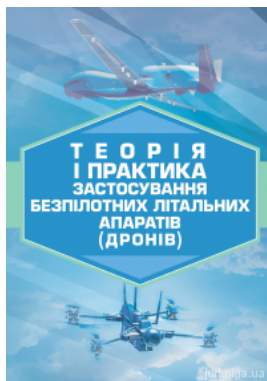
Військове лідерство:
компетентність,
впевненість, гнучкість.
Універсальний
навчальний посібник
для рейнджерів

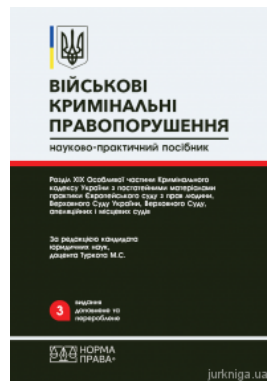
Теорія і практика
управління страхом в
умовах бойових дій

Психологія
оперативно-розшукової
діяльності в схемах і
таблицях:
навчально-наочний
посібник

Теорія і практика
застосування
безпілотних літальних
апаратів (дронів)

Військові кримінальні
правопорушення:
Розділ XIX Особливої
частини Кримінального
кодексу України з
постатейними
матеріалами практики
Європейського...

Патопсихологічний
аналіз особистості в
правоохоронній
практиці

Перейти до галузі права
Адміністративне право

[Перейти на сайт →](#)